

UKLJUČIVANJE VOLONTERA U NASTAVU

Mr. sc. Julijana Zrno
Škola za tekstil, kožu i dizajn, Zagreb

Sažetak: Volonterstvo se sve više prepoznaje kao važan čimbenik prinosa razvoju zajednice i jačanju društvenoga kapitala. O tome svjedoči i činjenica da je Europski parlament prihvatio deklaraciju kojom je pozvao Europsku komisiju da 2011. godinu proglasi godinom volontiranja. Volontiranje u nastavi dobrovoljna je aktivnost pojedinaca (najčešće budućih nastavnika) usmjerena dobrobiti zajednice, čime su obuhvaćeni ponajprije učenici s posebnim potrebama, roditelji tih učenika kao neizravni korisnici, nastavnici koji trebaju istodobno provoditi više različitih programa u jednom razredu, škole koje dobivaju bolje rezultate uspješnosti i u konačnici društvo kao cjelina koje dobiva aktivne članove spremne zalagati se u zajednici.

Potreba za volonterima u nastavi pojavila se s uvođenjem inkluzije. Inkluzija dovodi nastavnike u težak položaj jer je ponekad u razredu potrebno izvoditi više različitih programa. Od nastavnika se danas očekuje da svakom učeniku omogući uspješnost, a kada su u pitanju učenici s posebnim potrebama, nastavnici trebaju s njima raditi po prilagođenom programu i imati individualni pristup. Značajnu pomoć u kvaliteti poučavanja predstavlja angažman volontera u nastavnim procesima za koje su potrebne pedagoške kompetencije; to su najčešće apsolvanti nastavnčkih fakulteta.

Predmet ovoga rada jest razmatranje prinosa volontiranja u nastavi kao dijela civilne misije zalaganja u zajednici. Time se želi naglasiti važnost volontera u nastavi koji predstavlja poveznicu među učenicima, nastavnicima i društvom koji svojim volonterskim angažmanom prinosi provedbi inkluzije i u nastavi i u društvu.

Volonter u funkciji asistenta u nastavi oblik je pružanja podrške i pomoći učenicima u uspješnom učenju te nastavnicima u uspješnom poučavanju. Dobrobit takva volontiranja jest višestruka. Volonterskim aktivnostima budućih nastavnika u nastavi s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama djeci se osigurava potrebna dodatna pomoć, a budući nastavnici stječu iskustva i znanja potrebna za profesionalni rad.

Volonterskim aktivnostima učenici dobivaju potrebnu pomoć u svladavanju poteškoća u učenju. Nastavnici dobivaju suradnike koji im pomažu u izvođenju nastave. Volonteri, odnosno budući nastavnici, stječu iskustva i znanja u stvarnom okruženju i stvarnim situacijama u razredu te završetkom studija postaju kompetentni u svome području jer su tijekom obrazovanja stekli znanja, vještine i iskustva potrebna za nastavnički rad. Škole dobivaju nastavnike koje mogu ispuniti njihova

očekivanja u smislu primjene stečenih znanja. Društvo u svom okruženju dobiva aktivne članove koji razvijaju civilne misije zalaganja u zajednici.

Ključne riječi: civilna misija, inkluzivna nastava, zalaganje u zajednici, volontiranje u nastavi.

Uvod

Volonterstvo se sve više prepoznaje kao važan čimbenik prinosa razvoju zajednice i jačanju društvenoga kapitala. O tome svjedoči i činjenica da je Europski parlament prihvatio deklaraciju kojom je pozvao Europsku komisiju da 2011. godinu proglasi godinom volontiranja.

Volontiranje predstavlja stil života povezan s poželjnim društvenim vrijednostima prema kojima pojedinac pokazuje sklonosti, a obilježava ga prosocijalno ponašanje. Volontiranje karakterizira socijalna senzibilnost, altruizam, timski rad, prihvaćanje razlika među ljudima i želja za pomaganjem. Tradicionalno poimanje volontiranja temelji se na altruizmu i nesebičnom davanju, dok suvremeno poimanje volontiranja razumijeva višesmjerni proces davanja i primanja. Osim pružanja društveno korisnoga rada volontiranje pridonosi osobnom i profesionalnom razvoju pojedinca te kvalitetnom provođenju slobodnoga vremena. Volonterski rad svojevrsan je oblik pripremanja i osposobljavanja za posao iskustvom u stvarnim životnim okolnostima čime omogućuje konkurentnost na tržištu rada. Volontiranje produbljuje društvenu solidarnost i podiže razinu kvalitete života u društvu. Pojedincima pruža osjećaj zadovoljstva zbog toga što daju doprinos društvu i usmjerava ih samoaktualizaciji. Volonterskim aktivnostima koje su usmjerene poboljšanju života u zajednici (Miliša, 2008) volonteri stječu osjećaj odgovornosti za zajednicu i razvijaju niz vrednota poput tolerancije, solidarnosti, zajedništva, interkulturalnosti, rodne ravnopravnosti, kvalitetne komunikacije i brige o okolišu.

Volontiranje u lokalnoj zajednici lako je prepoznatljivo i ocijenjeno kao korisno. Potencijal koji nudi volontiranje sve se više prepoznaje u mogućnostima pronalaženja rješenja za različita pitanja kojima je opterećeno društvo u cjelini. Volontiranje utječe na sva društvena područja, od obrazovanja do zapošljavanja, i nije zanemariv pridonos zajednici koji se može postići uključivanjem mladih u volontiranje, osobito kada se radi o volontiranju u nastavi.

Volontiranje u nastavi dobrovoljna je aktivnost pojedinaca (najčešće budućih nastavnika) usmjerena dobrobiti zajednice, čime su obuhvaćeni ponajprije učenici s posebnim potrebama, roditelji tih učenika kao neizravni korisnici, nastavnici koji trebaju istodobno provoditi više različitih programa u jednom razredu, škole koje dobivaju bolje rezultate uspješnosti i u konačnici

društvo kao cjelina koje dobiva aktivne članove spremne zalagati se u zajednici.

Zemlje članica Europske unije postigle su konsenzus o važnosti volontiranja na različitim razinama: individualnoj, organizacijskoj/uslužnoj razini i društvenoj razini. Na individualnoj razini volontiranje pridonosi poboljšanju kvalitete života i profesionalnih vještina. Na uslužnoj razini volontiranje omogućuje dostupnost usluga ili poboljšanje njihove kvalitete. Na društvenoj razini volonterstvo je jedan od načina razvoja društvenog kapitala.

Volonterstvo i inkluzija

Volontiranje prepoznaje i promiče kao aktivnost od interesa za Republiku Hrvatsku koja dovodi do poboljšanja kvalitete života, do aktivnog uključivanja osoba u društvena zbivanja te do razvoja humanijega i ravnopravnijega demokratskog društva. Ulogu i značaj volontiranja potrebno je prenijeti djeci i mladima kroz školovanje u odgojno-obrazovnim ustanovama Republike Hrvatske. (Zakon o volonterstvu, 2007).

Jedan od oblika volenterskoga rada jest volontiranje u društvenim institucijama koji se odnosi na rad s djecom s posebnim potrebama. Potreba za volonterima u nastavi pojavila se s uvođenjem inkluzije. Očito je da inkluzivno obrazovanje danas zauzima sve važnije mjesto u društvu. Kako navodi CSIE (Centre for Studies on Inclusive Education), inkluzivno obrazovanje jest ljudsko pravo kojim se osigurava kvalitetno obrazovanje i razvija socijalna senzibilnost, a temelji se na brojnim razlozima. Kada su u pitanju ljudska prava, onda je tu važna činjenica da djeca s posebnim potrebama ne smiju biti diskriminirana, a provedena istraživanja pokazuju bolji napredak djece u inkluzivnom okruženju. Uloga inkluzivnoga obrazovanja jest u pružanju pomoći djeci da razvijaju socijalne odnose i priprema ih za život u zajednici. Inkluzivnim obrazovanjem izgrađuje se osjećaj zajedništva i maksimizira razvoj pojedinca. Njime se djeci s posebnim potrebama pruža osjećaj pripadnosti zajednici, osigurava poticajno okruženje, omogućuje razvoj prijateljstva, izgrađuje samopoštovanje i afirmiranje osobnosti, pruža mogućnost usvajanja vršnjačkoga modela ponašanja i sudjelovanje u obrazovanju s vršnjacima koji nemaju poteškoće.

Praksa pokazuje da postoji određeni broj djece kojima je potrebna pomoć u svladavanju nastavnog plana i programa, a ta pomoć može biti u obliku psihološke, pedagoške, defektološke, fizikalne ili neke druge odgovarajuće potpore. Problem socijalne integriranosti djece s poteškoćama nije problem specifične skupine, nego problem koji se tiče cijele zajednice i koji se treba rješavati na široj razini. Integracija djece s poteškoćama u redovni odgojno-obrazovni sustav jest sredstvo šire socijalne integracije, koja u ovom

slučaju zahtijeva individualni pristup svakom djetetu. Djeci s posebnim potrebama potrebno je više vremena za svladavanje nastavnog plana, više pomagala u učenju i prilagodba postupaka provjere znanja. Ta djeca svoje potencijale optimalno razvijaju samo uz pomoć intenzivnijih oblika stručne pomoći i s većom prilagodbom procesa učenja. Na uspješno poučavanje djece s poteškoćama, kako navodi Kavkler pozivajući se na Cartera (1996), utječe niz čimbenika kao što su:

- komunikacija između stručnjaka, učenika i roditelja,
- primjena različitih modela učenja,
- razvijanje dobrih odnosa među zaposlenicima,
- ravnatelj koji stvara poticajno okruženje,
- aktivno uključivanje odgovarajućih stručnjaka,
- diferencijacija zahtjeva škola-dijete-roditelj,
- individualni pristup nastavnika,
- kvaliteta nastavnih sredstava i pomagala,
- uključivanje pomoćnika (volontera, studenta) za djecu s posebnim potrebama.

U širem smislu integracija razumijeva uključivanje djece s posebnim potrebama u redovni sustav obrazovanja, no inkluzija znači prihvaćanje i implementaciju specifičnih zahtjeva koji su primjereni djeci s posebnim potrebama, što zahtijeva određene uvjete koji moraju biti ispunjeni, a koje uključuju aktivnosti lokalne zajednice. Inkluzija dovodi nastavnike u težak položaj jer je ponekad u razredu potrebno izvoditi više različitih programa. Od nastavnika se danas očekuje da svakom učeniku omogući uspješnost, a kada su u pitanju učenici s posebnim potrebama, nastavnici trebaju s njima raditi po prilagođenom programu i imati individualni pristup. *Za učenike čija postignuća značajno zaostaju za očekivanom razinom, predviđaju se individualni pristupi i prilagođeni sadržaji. To se posebno odnosi na završne razrede i na one sadržaje koji se većim dijelom temelje na apstraktnome mišljenju. U suradnji s učenicima i obiteljima, predviđaju se djelatnosti koje će ih uvesti u svijet rada, u skladu s budućim zanimanjem, potrebama i mogućnostima mjesne samouprave radi lakšeg zapošljavanja. Predviđa se partnerska suradnja s ustanovama i institucijama koje su pod ovlašću i drugih ministarstva.*“(PUZ, 2007)

Značajnu pomoć u kvaliteti poučavanja predstavlja angažman volontera u nastavnim procesima za koje su potrebne pedagoške kompetencije, a to su najčešće apsolventi nastavničkih fakulteta. Suvremena škola omogućuje integraciju učenika s posebnim potrebama u redovne razredne odjele i to do tri učenika u razredu s 24 učenika, odnosno dva učenika u razredu s 26 učenika i 1 učenik u razredu s 28 učenika. Odgojno-obrazovni rad s učenicima s posebnim potrebama posebna pozornost posvećuje učeničkim potrebama i

sposobnostima, nastavni je rad individualiziran uz pomoć osposobljenih asistenata u nastavi. (Barić, 2000)

Uz ekonomske pogodnosti volonterske aktivnosti imaju raznovrsne šire društvene utjecaje koji volonterima, lokalnim zajednicama i društvu općenito donose značajne dodatne pogodnosti. Mnogi od tih utjecaja izravno pridonose brojnim važnim ciljevima postavljenim u načelima EU-a.

Socijalna uključenost i zapošljavanje – Mnoge volonterske aktivnosti i službe uključuju promicanje društvene povezanosti, kao i socijalne uključenosti i integracije, što su s druge strane često važni elementi europske socijalne politike. Volonterski rad predstavlja važan način obuke za zaposlenje i predstavlja put prema tržištu rada. On produbljuje društvenu solidarnost, povećava društveni kapital i kvalitetu života u društvu; pojedincima pruža osjećaj zadovoljstva zbog toga što pridonose napretku društva. Tako na značajan način pridonosi promicanju ideje „poštenoga rada“, rada kao načina promicanja ljudskog djelovanja, dostojanstva i osjećaja zadovoljstva.

Obrazovanje i obuka – Volonterstvo može nezaposlenim pojedincima pružiti potrebno iskustvo za uključivanje na tržište rada. Vještine i sposobnosti stečene volonterskim radom mogu se prenijeti u stručna područja. Mnogi volonteri cijene priliku koju im volonterstvo daje za stjecanje novih vještina, kao i za korištenje postojećih. Volonterstvo također predstavlja koristan način na koji mladi ljudi mogu iskušati moguća zvanja te tako donijeti upućenu odluku o budućem obrazovanju i obuci.

Uključivanje volontera – Razina volontiranja općenito se povećala u velikoj većini zemalja EU-a tijekom proteklog desetljeća. Glavne poteškoće nisu povezane s opadanjem broja volontera, već s promjenama koje pogađaju prirodu volonterstva, kao i s nepodudarnošću između potreba volonterskih organizacija i težnji novih naraštaja volontera. Čimbenici uključuju neodgovarajuće poznavanje potreba organizacija, poteškoće pri usklađivanju volontera s odgovarajućim organizacijama, sklonost ka kratkoročnim radije nego dugoročnim volonterskim obvezama, te veći broj volonterskih organizacija, zbog čega volonteri djeluju kroz sve veći broj organizacija.

Profesionalizacija volonterskog sektora – Sve veća stručnost zaposlenika u volonterskom sektoru postavlja nove izazove za upravljanje ljudskim resursima u organizacijama koje upošljavaju volontere. Volonteri se također suočavaju sa sve zahtjevnijim zadacima za koje su potrebna specifična znanja i vještine, što stvara napetost između sve veće profesionalizacije i zahtjeva koji se stavljaju pred volontere s jedne strane te, s druge strane, sposobnosti volontera da ispune te zahtjeve i nastave biti voljni ispunjavati ih bez naknade.

Prepoznavanje vještina i iskustva volontera – U mnogim zemljama članicama primjenjuju se neka zanimljiva iskustva od kojih su mnoga pod utjecajem europskog programa za priznavanje neformalnog stjecanja znanja

(VNFIL). Mnoge su zemlje, u kojima nije bilo te tradicije, nedavno stvorile uvjete za ovaj program. (Studija o volontiranju u EU, 2011)

Aktivno sudjelovanje građana – Volonterstvo vodi ka izravnom sudjelovanju građana u lokalnoj samoupravi, te tako ima važnu ulogu u unapređenju civilnog društva i demokracije. Važnost mladih volontera za društvenu uključenost i aktivno sudjelovanje građana vidljiva je u mnogim zemljama članicama. Za većinu volontera u sportu poklanjanje vremena nekome klubu predstavlja priliku za aktivan doprinos njihovoj zajednici. (Studija o volontiranju u EU, 2011)

Temeljna pitanja volonterstva u nastavi

Nesumnjivo mnogobrojne koristi volontiranja (psihološke, socijalne, odgojne, ekonomske, itd.) prepoznate su i pravno tretirane kako na međunarodnoj, tako i na nacionalnoj razini. (Barić, 2000)

Predmet ovoga rada jest razmatranje prinosa volontiranja u nastavi kao dijela civilne misije zalaganja u zajednici. Time se želi naglasiti važnost volontera u nastavi koji predstavlja poveznicu između učenika, nastavnika i društva koji svojim volonterskim angažmanom pridonosi provedbi inkluzije i u nastavi i u društvu.

Pojašnjenje pojmova i tumačenje razlika između pojmova volontiranje studenata, učenja djelovanjem u zajednici daju Čulum i Ledić (2010). Navode da je volontiranje studenata usmjereno na zajednicu te da primarnu korist ima zajednica, dok je kod učenja djelovanjem u zajednici primaran razvoj profesionalnih vještina studenata.

Učenje zalaganjem u zajednici potiče svrhovitu aktivnost u zajednici, iziskuje primjenu ishoda učenja u stvarnim situacijama, razvija osjećaj za razumijevanje potreba i problema zajednice te priprema za profesionalno djelovanje u zajednici.

Rad je usmjeren na spoznavanje mogućnosti koje može pružiti dobro osmišljen i pomno planiran program volontiranja u nastavi. Volonterske aktivnosti treba organizirati tako da one osiguravaju dobrobit pojedincima korisnicima pomoći, ustanovama pružateljima obrazovanja, lokalnoj zajednici, volonterima budućim nastavnicima i u konačnici roditeljima djece s posebnim potrebama.

Instrument se temelji na uvjerenju da volontiranje u nastavi pridonosi poboljšanju uspjeha učenika s poteškoćama, poboljšanju uspjeha škole, stvaranju aktivnoga građanstva, jačanju zapošljivosti, osnaživanju osobnoga i profesionalnoga razvoja volontera te rasterećenju roditelja učenika s odgojno-obrazovnim poteškoćama.

Volonter u nastavi

Volonter u funkciji asistenta u nastavi oblik je pružanja podrške i pomoći učenicima u uspješnom učenju te nastavnicima u uspješnom poučavanju. Dobrobit takva volontiranja jest višestruka. Volonterskim aktivnostima budućih nastavnika u nastavi s djecom s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama djeci se osigurava potrebna dodatna pomoć, a budući nastavnici stječu iskustva i znanja potrebna za profesionalni rad. Kako navodi Čulum (2008) volontiranjem se izgrađuju socijalne i osobne kompetencije te kompetencije usmjerene na obavljanje zadataka. Socijalne kompetencije: motivacija, vještine timskog rada, izgradnja mreže kontakata, vještine liderstva, komunikacijske vještine, sposobnost upravljanja informacijama i razvijanje empatije. Osobne kompetencije: razvijanje kreativnost, sposobnost introspekcije, razvijanje točnosti, autonomnost u radu, kritičko promišljanje, otvorenost novim spoznajama, razvijanje odgovornosti, fleksibilnost u radu i razvijanje inicijativnosti. Kompetencije usmjerene na obavljanje zadataka: sposobnosti uočavanja i rješavanja problema, sposobnost planiranja i organiziranja, razvijanje urednosti i točnosti te razvijanje aktivnoga sudjelovanja na radnim sastancima.

Uvođenje volontera u nastavu ima za cilj olakšati integraciju učenika s posebnim potrebama, povećati njihovu mogućnost upisa u redovne škole, unaprijeđenje kvalitete obrazovanja. Učenicima s posebnim potrebama uključivanje u redovne škole pridonosi: socijalizaciji, odrastanju u prirodnom okruženju, prihvaćanju pomoći od drugih, razvoju osobnosti, jačanju samopouzdanja. Uloga volontera asistenta jest pružati pomoć djetetu s posebnim potrebama u svladavanju nastavnoga gradiva i pomoć nastavniku u radu. Posao volontera asistenta određuje stručni tim škole uz pomoć odgovarajućih stručnjaka, ovisno o potrebama učenika s posebnim potrebama. To može biti pomoć u pisanju, čitanju, tumačenju... Preduvjet kvalitetne inkluzije upravo je kompetentan asistent koji će pružiti potrebnu pomoć učeniku i nastavniku. (PUZ, 0007)

Od asistenta, zaduženog za učenika s teškoćama u razvoju očekuje se da: dolazi 10 minuta prije učenika u školu, učenika dočekuje vani, prihvaća ga od roditelja ili organiziranog prijevoza, uvodi u školu, vodi učenika koji hoda uz pomoć, ili vozi u kolicima učenika koji se ne može samostalno kretati, priprema učenika za ulazak u učionicu (pomoć pri skidanju jakne i sl.), pomaže pri toaleti - specifičnosti objašnjava roditelj, u učionici učenika smješta na mjesto, priprema knjige, pribor, u dogovoru s učenikom, ili s učiteljem, stručnim suradnikom, zapisuje potrebno gradivo, prepisuje s ploče - važno je upisati ključne riječi, nove pojmove ili postupke u matematici - rukopisom čitkim za učenika, gramatički i pravopisno točno, asistent pomaže učeniku u rukovanju priborom za geometriju ili crta umjesto učenika, također i

u likovnom priprema učeniku sav pribor, pridržava ruku učenika, asistent potiče učenika, usmjerava ga na nastavi - pridržava udžbenik, fiksira radne listiće ili bilježnice na podlogu, pomaže pri izvedbi praktičnih radova prema naputku učitelja ina zamolbu učenika, na satu TZK sudjeluje s učenicom u aktivnostima koje učenik može obavljati, ako su aktivnosti za učenika prezahtjevne, asistent će s učenicom na strunjači u jednom kutku dvorane raditi vježbe koje će mu prethodno sugerirati fizioterapeut. (Ukoliko učenik leži na strunjači i okreće se s leđa na bok, puzi, radi aerobne vježbe, ili sl. to je već znatno bolje nego da učenik sjedi u kolicima ili na stolici.), za vrijeme odmora donosi užinu, odvodi učenika do toaleta ako je potrebno, premješta učenika u drugu prostoriju, na kraju nastave prati učenika do prostorije za objed, ili do defektologa, dok će neke učenike asistent pratiti do prijevoza ili roditelja koji ga vode/voze kući.

Sva podrška pruža se u mjeri u kojoj je to potrebno ovisno o sposobnostima učenika i potiče se osamostaljivanje u okviru mogućnosti učenika. (PUZ, 2007)

Zaključne napomene

Implicitni cilj ovoga rada bio je ukazati na važnost volontiranja u nastavi te ukazati na raznovrsne vrijednosti koje su rezultat iz tih aktivnosti. Volonterskim aktivnostima učenici dobivaju potrebnu pomoć u svladavanju poteškoća u učenju. Nastavnici dobivaju suradnike koji im pomažu u izvođenju nastave. Škole povećavaju rezultate uspješnosti učenika. Volonteri, odnosno budući nastavnici, stječu iskustva i znanja u stvarnom okruženju i stvarnim situacijama u razredu te završetkom studija postaju kompetentni u svome području jer su tijekom obrazovanja stekli znanja, vještine i iskustva potrebna za nastavnički rad. Škole dobivaju nastavnike koji mogu ispuniti njihova očekivanja u smislu primjene stečenih znanja. Društvo u svom okruženju dobiva aktivne članove koji razvijaju civilne misije zalaganja u zajednici.

Literatura:

1. Barić, S. (2000). Volonterstvo kao inherentno socijalno odgovorna djelatnost – pravni aspekti. Retrieved on 18th February 2012 from: <http://bib.irb.hr/prikazi-rad?rad=348274>
2. Cerić, H. (2010). Kontinuum shvatanja o inkluzivnom obrazovanju. In E. K. Rašidagić, (Ed), *Zbornik radova, Problemi djece i omladine u kontekstu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini* (pp. 177 – 196). Retrieved on 18th February 2012 from:

- http://www.ibhi.ba/cms/index.php?option=com_docman&task=doc_details&gid=75&Itemid=3&lang=en
3. Ćulum, B. & Ledić, J. (2010). Učenje zalaganjem u zajednici – integracija visokoškolske nastave i zajednice u procesu obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih građana. *Revija za socijalnu politiku*, 17(1), 77-88.
 4. Ćulum, B. (2008). *Zašto i kako vrednovati volontiranje?* Zagreb: Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.
 5. Ćulum, B. (2010). *Civilna misija sveučilišta u Hrvatskoj: Element u tragovima*. Zagreb: Kolumna Javne politike visokog obrazovanja. Institut za razvoj obrazovanja. Retrieved on 18th February 2012 from: www.iro.hr
 6. Filipović, M. (2010). Prepoznatljivost, uvažavanje i prepoznavanje volonterskog rada na lokalnoj i regionalnoj razini. In E. Bužinkić (Ed.) *Mladi i društvo-pitanje identiteta, Bilten studija o mladima za mlade* (pp. 98 – 105). Čakovec: Mreža mladih Hrvatske.
 7. Forčić, G. (2007). *Kako unaprijediti volontiranje?* Rijeka: Udruga za razvoj civilnog društva SMART.
 8. Jurić, D. (2009). Volonterski menadžment po mjeri. Zagreb: Volonterski centar.
 9. Kavkler, M. *Odgoj i obrazovanje djece sa posebnim potrebama*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše v Ljubljani. Retrieved on 18th February 2012 from: http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/educ_children_with_spec_needs-slo-bsn-t07.pdf,
 10. Ledić, J. (2001). *Biti volonter/volonterka? Istraživanje uključenosti građana u civilne inicijative u zajednici kroz volonterski rad*. Rijeka: SMART – Udruga za razvoj civilnog društva.
 11. Ledić, J., Barić, S., Forčić, G., Ćulum, B. & Turk, M. (2007). *Volontiranje je cool: Društveno odgovorno Sveučilište – poticaj kulture volontiranja*. Rijeka: Zaklada Sveučilišta u Rijeci.
 12. Miliša, Z. (2009). Odnos mladih prema volontiranju, radu i slobodnom vremenu. *Diacovencija*, 21-22(1-2). Retrieved on 18th February 2012 from: <http://hrcak.srce.hr/36239>
 13. Perić, D. (2010). Volontiranjem u svijet rada. In E. Bužinkić (Ed.), *Mladi i društvo-pitanje identiteta, Bilten studija o mladima za mlade* (pp. 80 – 86) Čakovec: Mreža mladih Hrvatske. http://mmh.hr/admin/ckfinder/userfiles/files/MMH_biltenWEBOK.pdf
 14. PUŽ. (2007). *Aistent u nastavi*. Retrieved on 18th February 2012 from: <http://www.udrugapuz.hr/asistentunastavi.htm>
 15. Skočić Mihić, S., Lončarić, D. & Rudelić, A. (2011). Volontiranje studenata s djecom i mladima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. *Ljetopis socijalnog rada*, 18(3), 579-600. Retrieved on 18th February 2012 from: <http://hrcak.srce.hr/75437>
 16. *Studija o volontiranju u Europskoj uniji – finalno izvješće*. (2011). Retrieved on 18th February 2012 from: <http://ebookbrowse.com/sazetak-studije-o-volontiranju-u-europskoj-uniji-doc-d121940240>
 17. Vlada Republike Hrvatske. (2006). *Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva*. Zagreb: Republika Hrvatska. Retrieved on 18th February 2012 from:

[http://www.uzuvrh.hr/UserFiles/NacionalnaStrategija\(1\).pdf](http://www.uzuvrh.hr/UserFiles/NacionalnaStrategija(1).pdf)

18. *Zakon o volonterstvu* (2007). *Narodne novine*, 58(2007). Retrieved on 10th April 2011 from: <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/298299.html>
19. Žužić, A. (2010). Uloga sveučilišta u obrazovanju društveno odgovornih i aktivnih građana. In E. Bužinkić, (Eds.), *Mladi i društvo-pitanje identiteta, Bilten studija o mladima za mlade* (pp. 72 – 79). Čakovec: Mreža mladih Hrvatske. Retrieved on 18th February 2012 from: http://mmh.hr/admin/ckfinder/userfiles/files/MMH_biltenWEBOK.pdf

INCLUDING VOLUNTEERS IN THE TEACHING PROCESS

Abstract: Volunteering is more and more recognized as an important factor of a community's development and strengthening of the social capital. This is evident from the fact that the European parliament has passed a declaration which proposed the European Commission to declare 2011 as the year of volunteering. Volunteering in the education system is a voluntary activity of an individual (mostly future teachers) aimed at the well-being of the community and it mainly includes special needs students, parents of those students as indirect users, teachers who have to implement multiple programs in one classroom, schools that get better achievement results, and in the end the society as a whole, because it is getting active members ready to contribute to the society.

The need for volunteers - teaching assistants occurred with implementation of inclusion in Croatian schools. Inclusion puts teachers in a difficult position because they sometimes have to implement several different programs in the same classroom. Nowadays it is expected from teachers to enable student's success, and when those students are special needs children, teachers should use an adapted program and individual approach. Significant help in the quality of teaching can be achieved by employing volunteers in the teaching processes which require pedagogical competencies, so these volunteers are mostly faculty of teacher education graduates. The topic of this paper is analysis of contribution volunteering in the teaching process makes as a part of civic mission of community contribution. Its goal is to emphasize the importance of volunteers – teaching assistants who serve as a link between students, teachers and the society and who, with their volunteering, contribute to the implementation of inclusion not only in the classroom, but society as well.

Volunteer - teaching assistant is a type of support and help to students in successful learning, and teachers in successful teaching. The benefit of this kind of volunteering is multiple. Through volunteering activities of future teachers in teaching children with special educational needs, children are provided with the needed additional help, and future teachers get experience and knowledge needed for professional work.

Through volunteering activities students get the help they need in overcoming their learning difficulties. Teachers get assistants that help them in the teaching process. Volunteers, or future teachers, get experience and knowledge in the real environment and real classroom situations, and by the time they graduate they become more competent in their field, because during their education they have

acquired knowledge, skills and experience needed for teaching. Schools get teachers who can fulfil their expectations in implementing the acquired knowledge. Society gets active members that develop civic missions of contributing to the community.

Keywords: civic mission, education, contributing to the community, inclusive, volunteering in the teaching process.

EHRENAMTLICHES ENGAGEMENT IM UNTERRICHT

Zusammenfassung: Die ehrenamtliche Arbeit wird zunehmend als ein wichtiger Faktor für die Entwicklung der Gemeinschaft und Stärkung des sozialen Kapitals anerkannt. Davon zeugt auch die Tatsache, dass das Europäische Parlament eine Deklaration verabschiedet hat, mit der sie die Europäische Kommission aufgerufen haben, dass das Jahr 2011 zum Jahr der Freiwilligentätigkeit erklärt wird. Die Freiwilligentätigkeit in der Klasse ist eine freiwillige Tätigkeit der Individuen (meist angehender Lehrer), die auf das Wohlergehen der Gemeinschaft gerichtet ist, vor allem für Schüler mit besonderen Bedürfnissen, für die Eltern dieser Schüler als indirekte Nutznießer, für die Lehrer, die eine Reihe von verschiedenen Programmen in einem Klassenzimmer implementieren müssen, für die Schulen, die bessere Leistung erzielen und letztlich auch für die Gesellschaft als Ganzes, die aktive Mitglieder bekommt, die bereit sind, für die Gemeinschaft einzutreten.

Die Notwendigkeit für Ehrenamtliche in der Klasse entstand mit der Einführung der Inklusion. Die Inklusion bringt die Lehrer in eine schwierige Position, weil es manchmal notwendig ist, in einer Klasse verschiedene Programme auszuführen. Von den Lehrern wird nun erwartet, dass sie jedem Schüler das Erfolgserlebnis ermöglichen, und wenn es um Schüler mit besonderen Bedürfnissen geht, dann sollten die Lehrer mit ihnen nach einem angepassten Lehrplan arbeiten und einen individuellen Ansatz haben. Eine wesentliche Unterstützung bei der Qualität des Unterrichts ermöglicht das Engagement von Freiwilligen in Schulen, wofür pädagogische Kompetenzen benötigt werden; das sind in der Regel Absolventen der Lehramtsstudien.

Das Thema dieser Studie ist die Überlegung über den Beitrag der Freiwilligenarbeit im Unterricht als einem Teil der zivilen Mission in der Gemeinschaft. Damit möchte man die Bedeutung von Ehrenamtlichen in der Klasse betonen, die eine Verbindung zwischen Schülern, Lehrern und der Gesellschaft darstellen, die mit ihrer ehrenamtlichen Arbeit nicht nur im Unterricht, sondern auch in der Gesellschaft zur Umsetzung der Inklusion beitragen.

Der Freiwillige als Assistent im Unterricht ist eine Form der Unterstützung und Hilfe für die Schüler beim erfolgreichen Lernen und den Lehrern beim erfolgreichen Unterrichten. Der Vorteil eines solchen Ehrenamtes ist vielfältig. Durch Freiwilligenarbeit der künftigen Lehrer im Unterricht wird den Kindern mit sonderpädagogischem Förderbedarf die benötigte zusätzliche Hilfe gewährleistet, und die zukünftigen Lehrer sammeln dabei Erfahrungen und Kenntnisse, die sie für die spätere professionelle Arbeit benötigen.

Durch ehrenamtliche Tätigkeiten erhalten die Schüler die notwendige Unterstützung bei der Überwindung von Lernschwierigkeiten. Die Lehrer bekommen Mitarbeiter, die ihnen im Unterricht helfen. Die Ehrenamtlichen oder zukünftige Lehrer sammeln Erfahrungen und Wissen im realen Umfeld und wirklichen Situationen im Klassenzimmer, und beim Studienabschluss werden sie kompetent auf ihrem Gebiet sein, weil sie während ihrer Ausbildung die für die Schule benötigten Kenntnisse, Fähigkeiten und Erfahrungen erworben haben. Die Schulen erhalten Lehrer, die ihre Erwartungen in Bezug auf die Anwendung der erworbenen Kenntnisse erfüllen können. Die Gesellschaft bekommt in ihrem Umfeld aktive Mitglieder, die zivile Missionen in der Gemeinschaft entwickeln.

Schlüsselbegriffe: zivile Mission, inklusiver Unterricht, Engagement für die Gemeinschaft, Ehrenamt im Unterricht.